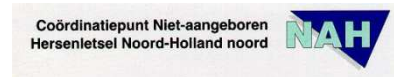

Nieuwsbrief

Niet-aangeboren Hersenletsel (NAH)
Noord-Holland

December 2014

Inhoud

Nieuws

1. Zorgstandaard Traumatisch Hersenletsel gelanceerd
2. Meet me @ the Gym: rustig sporten met hersenletsel
3. Hoe ga je om met gedragsveranderingen na hersenletsel?
4. Zorgbelang Gelderland wint Hersenbokaal 2014
5. Breinzicht: boek over Niet-aangeboren Hersenletsel
6. Richtlijn en Toolkit NAH-specifieke gezinsondersteuning
7. BLOK-mz: specialistische logopedie dichtbij huis
8. Themabijeenkomst NAH en Mantelzorgers/Vrijwilligers
9. Nieuwe onderzoeken voor herstel na een beroerte
10. Verbeter de NAH-zorg, doe mee met PrikkelS!

Overig nieuws

11. Groepslezingen Hersenstichting
12. Gezocht: Regiobestuurleden voor vereniging Hersenletsel.nl
13. Nieuw behandelaanbod JacobKliniek: SMTA
14. Verhuizing Beroerte Adviescentrum
15. Verhuizing NAH café Heemstede, Haarlem, e.o

Agenda en relevante websites

Aanleveren nieuws

De coördinatiepunten NAH in Noord-Holland streven ernaar tweemaal per jaar een gezamenlijke nieuwsbrief uit te laten komen. Wilt u ook een bijdrage aanleveren aan een volgende nieuwsbrief? Wij horen het graag!

Corien Bosveld

coördinator

NAH Noord-Holland Noord

nah.noordholland@facit.nl

www.facit.nl

Marjolein van Harten

coördinator

NAH Amsterdam e.o.

informatie@nahamsterdam.nl

www.nahamsterdam.nl

Antje Kleef

coördinator

NAH Kennemerland

nahkennemerland@vbzkam.nl

www.nahkennemerland.nl

Nieuws

1. Zorgstandaard Traumatisch Hersenletsel gelanceerd

De Zorgstandaard Traumatisch Hersenletsel komt als vervolg op het onderzoek Navigeren naar herstel, dat de Hersenstichting in 2010 liet uitvoeren onder patiënten, mantelzorgers, professionals en brancheorganisaties. In dit rapport werd een aantal knelpunten benoemd in de zorgverlening aan mensen met Niet-aangeboren Hersenletsel. Met de Zorgstandaard Traumatisch Hersenletsel kunnen de knelpunten, zoals zij zijn beschreven in dit onderzoek, worden aangepakt.

Bestel of download Zorgstandaard en Gebruikersversie op www.hersenstichting.nl
Lees meer informatie over Zorgstandaarden Traumatisch Hersenletsel op www.zorgstandaardnah.nl

2. Meet me @ the Gym: rustig sporten met hersenletsel

De Hersenstichting en de Edwin van der Sar Foundation sloegen de handen ineen om sporten in een fijne omgeving mogelijk te maken voor mensen met NAH. Dit betekent sporten onder deskundige begeleiding, in rustige ruimten, met niet teveel prikkels. De eerste sportcentra hebben inmiddels het keurmerk Hersenletsel behaald. Dit keurmerk biedt mensen met niet-aangeboren hersenletsel in de chronische fase een sportprogramma op maat bij erkende fitnesscentra in Nederland.

Meer informatie over sporten met niet-aangeboren hersenletsel op www.meet-me-at-the-gym.nl

3. Hoe ga je om met gedragsveranderingen na hersenletsel?

De Hersenstichting bracht in samenwerking met neuropsychologe Daniëlle Boelen de nieuwe Zorgwijzer Gedragsveranderingen uit. Dit is een praktische gids over hoe om te gaan met gedragsveranderingen na hersenletsel. Naast concentratieproblemen of vermoeidheid komen gedragsveranderingen ook veel voor na hersenletsel. Dit heeft veel impact op mensen met hersenletsel, maar ook op hun omgeving. De uitgave is bedoeld voor partners, familieleden en vrienden, maar ook voor de mensen met hersenletsel zelf.

Bestel nu de Zorgwijzer Gedragsveranderingen op www.hersenstichting.nl/webwinkel

4. Zorgbelang Gelderland wint Hersenbokaal 2014

Het spel Een steekje los? van Zorgbelang Gelderland won de Hersenbokaal 2014. De Hersenbokaal richt zich op projecten die mensen met een hersenaandoening helpen in hun dagelijks leven. Met het spel Een steekje los? maken partners, familieleden en zorgverleners de gevolgen van hersenaandoeningen bespreekbaar. Het winnende project kreeg 35.000 euro. Hiermee wordt het spel doorontwikkeld en spelleiders opgeleid om het spel in te zetten bij groepsbijeenkomsten, voorlichtingsbijeenkomsten en teambuilding.

Lees meer over het spel Een steekje los op www.hersenstichting.nl

5. Breinzicht: boek over Niet-aangeboren Hersenletsel

Onlangs verscheen het boek Breinzicht. Dit boek over Niet-aangeboren Hersenletsel (NAH) is geschreven vanuit neuropsychologisch perspectief. Het werpt zowel een licht op de verschillende oorzaken van NAH, als op de mogelijke gevolgen op het gebied van aandacht en informatieverwerking, gedrag, geheugen, executieve functies, taal en spraak. Breinzicht is geschreven voor studenten van zorgopleidingen, die meer willen weten over de klinische toepassingen van neuropsychologie. Door

de bruikbare tips en adviezen over het omgaan met iemand met NAH, is het ook geschikt voor mantelzorgers en familieleden van mensen met hersenletsel.

Bestel nu het boek Breinzicht op
www.academiapress.be

6. Richtlijn en Toolkit NAH-specifieke gezinsondersteuning

Vilans ontwikkelde een praktische Richtlijn en Toolkit NAH-specifieke gezinsondersteuning. De Richtlijn beschrijft waar gezinsbegeleiding en -behandeling aan moet voldoen om recht te doen aan de zorgbehoefte van deze gezinnen. De Richtlijn biedt zowel de manager als de gedragskundige en begeleider handvatten om te komen tot de juiste begeleiding en behandeling. De Toolkit voor behandelaars en begeleiders van gezinnen van een ouder met niet-aangeboren hersenletsel biedt een overzicht van de methodieken en tools.

Er zijn overkoepelende methodieken, tools voor signalering en beeldvorming, tools voor psycho-educatie en tools voor verliesverwerking.

Lees meer over de Richtlijn en Toolkit NAH-specifieke gezinsondersteuning op
www.vilans.nl

7. BLOK-mz: specialistische logopedie dichtbij huis

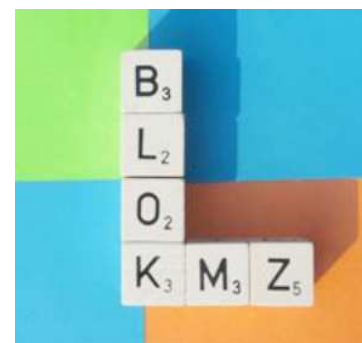
In de regio Midden- en Zuid Kennemerland is veel logopedische kennis aanwezig. De eerstelijns-logopediepraktijken hebben deze kennis gebundeld in de organisatie BLOK-mz.

Wat is BLOK-mz?

- **Betrokken Logopedisten Kennemerland Midden en Zuid**
- Een netwerk van logopedisten in de regio Midden- en Zuid Kennemerland
- Een aanspreekpunt van de logopedische praktijken in de regio
- Een gesprekspartner voor partijen, zoals zorginstellingen en verzekeraars
- Goed bereikbaar binnen de regio, maatwerk leverend. De kwaliteit is gewaarborgd doordat de leden van BLOK-mz participeren in een kwaliteitskring en gebruik maken van elkaars kennis en kunde

De logopedisten die zijn aangesloten bij BLOK-mz kunnen specialistische zorg dicht bij huis of aan-huis bieden. Binnen het kader CVA/NAH hebben zij kennis op het gebied van *kauw- en slikstoornissen, stemstoornissen, afasie en dysarthrie, Parkinson en MS*. Ook zijn er logopedisten binnen BLOK-mz aangesloten bij het ParkinsonNet en bij MS-zorgNet en ingeschreven in het NVLF-kwaliteitsregister afasie.

Ieder lid van BLOK-mz heeft haar/zijn eigen specifieke

deskundigheid. Doordat wij deze deskundigheid hebben gebundeld, hebben we een schat aan kennis bij elkaar gebracht.

Waar kun je de logopedist van BLOK-mz vinden?

De aangesloten logopedisten werken in zelfstandige praktijken in Beverwijk, Heemskerk, Santpoort, IJmuiden, Haarlem, Bloemendaal, Zandvoort, Heemstede en Haarlemmerliede.

Binnenkort zullen via de website blok-mz.nl de aangesloten logopediepraktijken en informatie over hun specifieke deskundigheid gevonden kunnen worden.

Afspraak maken

Om een afspraak te maken met een logopedist is er een verwijzing van de huisarts, tandarts of specialist nodig, tenzij de cliënt gebruik maakt van de Directe Toegang Logopedie. Hierbij voert de logopedist een korte screening uit. Wanneer het onderzoek het toelaat, kan er direct met de behandeling worden gestart.

Auteur: Mary de Boer, logopediste

Lees meer over BLOK-mz op

www.blok-mz.nl

8. Themabijeenkomst NAH en Mantelzorgers/Vrijwilligers

Op 9 september jl. organiseerde het NAH-netwerk Kennemerland een themabijeenkomst voor professionals over NAH en Mantelzorgers/Vrijwilligers. Gastspreker was Ellen Witteveen, docent bij de Hogeschool Utrecht en projectleider van de leerlijn "Samenspel formele en informele zorg".

In het licht van de recente wetwijzigingen en actuele onderzoeksresultaten vertelde Ellen Witteveen over het belang van de samenwerking en communicatie tussen cliënten met NAH, hun mantelzorgers en de betrokken professionals. Het sociale netwerk levert bij mensen met niet-aangeboren hersenletsel een belangrijke bijdrage aan het herstel en de deelname aan de maatschappij. Daarnaast ontlast het de mantelzorger.

Die mantelzorger heeft vaak een centrale rol bij het instandhouden en benutten van het sociaal netwerk. Professionals kunnen de mantelzorger daarbij ondersteunen. Voorbeelden daarvan zijn het verhelderen van de vraag van mantelzorgers, het bieden van handvatten voor het in kaart brengen

en mobiliseren van het netwerk (eco/genogram, eigen kracht conferentie), toepassen van signaleringslijsten mantelzorgbelasting en draagkrachtmetering, coaching door het geven van feedback en het aanreiken van praktische oplossingen en goede voorbeelden. De centrale mantelzorger ervaart vaak enige schroom om mensen te vragen voor het netwerk. Professionals kunnen dit signaleren en helpen deze schroom te overwinnen. Daarnaast kunnen zij mantelzorgers

en vrijwilligers erop wijzen dat deelnemers aan een netwerk daar zelf ook plezier aan kunnen beleven: het delen van een gezamenlijke interesse, voldoening, nieuwe contacten en ervaringen.

Tijdens de bijeenkomst werd dit zeer duidelijk geïllustreerd door de bijdragen van Ger Monden, de partner van Ellen, en respijtzorger Jessie Ehlhart. Ger vertelde dat hij een aantal jaren geleden ernstig hersenletsel opliep bij een fietsongeluk en wat dit voor hem en de mensen om hem heen betekent. Jessie vertelde hoe zij als vrijwilliger betrokken is geraakt bij het netwerk van Ger en Ellen. Samen met Ger deed zij verslag van hun gezamenlijke uitstapjes, waar zij beiden veel plezier aan beleven. Belangrijke voorwaarde daarbij is een goede voorbereiding door Ellen, zodat Ger weet wat

er gaat gebeuren. Een boek met foto's van de ondernomen activiteiten biedt Ger een mogelijkheid om zijn belevenissen terug te kijken. Om mantelzorgers en vrijwilligers betrokken te houden bij het netwerk is het goed om af en toe bij elkaar te komen om gezamenlijk ervaringen uit te wisselen en te evalueren. Professionals kunnen de centrale mantelzorger helpen bij het organiseren van zo'n netwerkbijeenkomst.

Al met al was het een interessante en leerzame middag, waarbij Ellen, Ger en Jessie vanuit hun eigen invalshoeken lieten zien wat het leven met NAH voor hun betekent en dat dit ook zinvol en gezellig kan zijn. De 23 aanwezige professionals hebben hierdoor niet alleen meer inzicht gekregen in de positie van cliënten, mantelzorgers en vrijwilligers en hun mogelijkheden om de netwerken te ondersteunen, maar zijn ook geïnspireerd om hier actief mee aan de slag te gaan. Dit werd onderstreept door een deelnemer, die op het formulier aangaf: "Ik krijg echt zin om het netwerk van mensen met NAH actief te gaan betrekken".

Ellen Witteveen is docent bij de Faculteit Maatschappij & Recht van de Hogeschool Utrecht en werkt als projectleider en onderzoeker bij het lectoraat Participatie, Zorg en Ondersteuning en de WMO-werkplaats. Vanaf 2012 is zij projectleider van de leerlijn "Samenspel formele en informele zorg", dat zich met name richt op mensen met cognitieve beperkingen (waaronder NAH). Daarvoor was Ellen projectleider van het project "Goeie snap van elkaar", over de communicatie tussen professionals en mensen met NAH en hun mantelzorger, en van een vervolgproject waarbij mantelzorg en netwerkondersteuning rond mensen met NAH centraal stonden. Ellen Witteveen is mantelzorger voor haar partner met NAH en gebruikt haar eigen ervaringen om diverse projecten op te zetten ten behoeve van kennisontwikkeling.

Meer informatie:

- www.hersenletselenmantelzorg.nl
- www.onderzoek.hu.nl/Projecten/Samenspel-Formele-en-Informele-Zorg
- Communicatie bij hersenletsel. Begrijpen we elkaar? Ellen Witteveen, Leo Admiraal, Henriette Visser & Jean-Pierre Wilken. Houten, Bohn Stafleu van Loghum, 304 pp, ISBN 978-90-313-8215-6
- Een sterk netwerk voor een goed leven met hersenletsel. Jolanda Keesom en Ellen Witteveen, Kenniscentrum Sociale Innovatie Hogeschool Utrecht, ISBN 978-90-8928-055-8

9. Nieuwe onderzoeken voor herstel na een beroerte

Er gaan drie nieuwe onderzoeken van start op het onderwerp Beroerte. De onderzoeken zijn er op gericht om herstel te bevorderen van het door een beroerte beschadigde hersenweefsel. De projecten worden mogelijk gemaakt door de Hersenstichting.

De projecten:

Herstel van een beroerte bij vroeggeboren baby's

In dit project wordt onderzocht of een nieuwe vorm van stamceltherapie de beschadigde witte stof kan herstellen.

Projectleider: dr. Cora Nijboer, post doc onderzoeker, UMC Utrecht

De rol van elektrische golven bij een herseninfarct

De onderzoekers willen de rol onderzoeken die de elektrische golven spelen, bij het herstel na een herseninfarct. Ook willen ze te weten komen of behandeling met medicijnen, die de elektrische golven kunnen afremmen, bij deze patiënten ook helpt.

Projectleider: dr. Marieke Wermer, neuroloog-onderzoeker, Leids UMC

Hoe veranderen hersenverbindingen na een beroerte?

Hoe veranderen de hersenverbindingen, hoe beïnvloeden ze de samenspraak binnen hersennetwerken en wat voor effect heeft dit op het herstel?

Projectleider: dr. Willem Otte, post doc onderzoeker, UMC Utrecht

Lees meer over onderzoeken voor herstel na een beroerte op

www.hersenstichting.nl

10. Verbeter de NAH-zorg, doe mee met PrikkelS!

NAH-PrikkelS is een overzicht van kwaliteitscriteria die mensen met NAH belangrijk vinden voor zorg. PrikkelS zijn ontwikkeld door Vilans in opdracht van Stichting Hersenletsel Nederland (SHON). Ze zijn bedoeld om te prikkelen en te motiveren. Door erover na te denken en te praten, door samen met collega's en cliënten uit te zoeken wat beter kan in de zorg voor mensen met NAH. Er is een speciaal promotiepakket ontwikkeld boordevol tools, tips en criteria. Hiermee wordt het gesprek binnen de organisatie gestimuleerd.

Doe mee en zet PrikkelS op de kaart

Er is een uitgebreid promotiepakket dat te downloaden is via het Kennisplein NAH (www.kennispleinnah.nl). Het pakket bevat een aantal posters, gesprekskaarten, de flyer NAH-PrikkelS en online banners. Zorgorganisaties worden daarnaast gestimuleerd om ervaringen te delen.

Pilot implementatietraject PrikkelS

Naast de campagne vindt er ook een pilot implementatietraject plaats met vijf deelnemende organisaties en een leernetwerk waarbij zes organisaties meedoen. De vijf deelnemende organisaties (Activisie, Afasiacentrum Rotterdam, 's Heerenloo, Heliomare en de Parnassia groep) gaan de pilot doorlopen in een individueel traject, met ondersteuning vanuit SHON

en Vilans. Zij zetten vragenlijsten uit die de ervaringen met en waardering van de zorg die zij verlenen in kaart brengen vanuit het perspectief van de cliënt en zijn naasten, de zorgverlener en het management. Zij krijgen methodieken aangereikt middels een toolbox om de dialoog naar aanleiding van de NAH PrikkelS binnen hun organisatie tot stand te brengen. Verder wordt er een documentenanalyse gedaan. De informatie en feedback die uit deze drie bronnen naar voren komt leveren een rijke bron aan verbeterinformatie.

Leernetwerk traject PrikkelS

De zes deelnemende organisaties (Syndion, Pluryn, Zorgatelier Buiten, Pauwer, Middin en Siza) ontvangen het leernetwerk NAH PrikkelS. Ook zij gaan aan de slag met de toolbox. Deze organisaties komen een aantal keer bij elkaar in een door de SHON en Vilans georganiseerde leernetwerkbijeenkomst om hun ervaringen en informatie uit te wisselen.

Deelnemers van de pilot en het leernetwerk ontmoeten elkaar op de slotbijeenkomst van het project, die in januari 2015 plaatsvindt.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Vilans, Marjan Hurkmans (m.hurkmans@vilans.nl) en Femke de Wit (f.dewit@vilans.nl)

Overig Nieuws

11. Groepslezingen Hersenstichting

De Hersenstichting verzorgt regelmatig groepslezingen voor organisaties, waarin zij voorlichting geeft over de hersenen en over verschillende hersenaandoeningen. Er kunnen lezingen worden aangevraagd over drie onderwerpen: Geheugen en vergeten, Hoe houd ik mijn hersenen gezond? en Hersenletsel en de gevolgen.

Lees meer over groepslezingen Hersenstichting op www.hersenstichting.nl

12. Gezocht: Regiobestuursleden voor vereniging Hersenletsel.nl

Hersenletsel.nl zoekt versterking van een voorzitter en een bestuurslid met kennis van een belangrijke doelgroep Afasie.

Belangstelling? Neem voor meer informatie contact op met het secretariaat Hersenletsel.nl regio NH, Angela van der Marck, 020 496 57 71 of hersenletsel.nh@hotmail.com

13. Nieuw behandelaanbod JacobKliniek: SMTA

De Stichting Sint Jacob heeft het behandelaanbod in de JacobKliniek te Haarlem uitgebreid met SMTA (Speech Music Therapy for Aphasia). Deze therapie biedt een oplossing aan een grote groep cliënten waarbij het spraakgeheugen ernstig is aangedaan, bijvoorbeeld na een CVA. Cliënten hoeven geen revalidant bij Sint Jacob te zijn, de therapie wordt ook poliklinisch aangeboden.

Neem voor meer informatie contact op met: JacobKliniek, 023 – 892 39 00

14. Verhuizing Beroerte Adviescentrum

Vanwege de sluiting van locatie Prinsengracht van het OLVG eind 2014, verhuist het Beroerte Adviescentrum per 10 oktober 2014 naar Woonzorgcentrum Sint Jacob, Plantage Middenlaan 52 (tegenover Artis).

Lees meer hierover op www.beroerteadviescentrum.nl

15. Verhuizing NAH café Heemstede, Haarlem, e.o

Het NAH café Heemstede, Haarlem e.o. is verhuisd:
AC Heliomare Haarlem
Florence Nightingalestraat 3
2037 NA Haarlem

Het NAH Café is op elke laatste zaterdagmiddag van de maand (m.u.v. juli, augustus, december en feestdagen) van 13.30 – 15.30 uur.

Agenda

- **20 december 2014**
NAH Café Alkmaar: Brunch van 12.00 tot 14.00
Neem voor meer informatie contact op met Thera Muskens, 088 652 25 22
- **14 januari 2015**
Congres Niet-aangeboren hersenletsel: Nooit meer hetzelfde
Als een patiënt met NAH 'vreemd' reageert of probleemgedrag vertoont, wat is daar dan de oorzaak van en hoe ga je daar vervolgens mee om? Heb je voldoende inzicht in de cognitieve, emotionele en gedragsmatige gevolgen en aspecten van NAH?
Meer informatie en inschrijven: www.nursingcongressen.nl
- **9 april 2015**
Symposium: Het venijn zit in de staart V - 'NAH-zorg in beweging'
Dit jaar focust het symposium op '*NAH-zorg in beweging*'. Dat betekent, dat er aandacht is voor de ontwikkelingen in de (financiering van) de zorg voor mensen met NAH. Maar de subtitel verwijst óók naar het belang van beweging voor de hersenen.
Meer informatie en inschrijven via www.hetvenijn.nl

Relevante websites

- www.facit.nl
- www.nahamsterdam.nl
- www.nahkennemerland.nl
- www.hersenstichting.nl
- www.kennispleinnah.nl
- www.cerebraal.nl
- www.kennispleinnah.nl
- www.hersenstichting.nl
- www.werkenmethersenletsel.nl
- www.zorgstandaardnah.nl
- www.kennisnetwerkcv.nl
- www.vilans.nl
- www.invoorzorg.nl
- www.hersenletselcongres.nl
- www.hersenletsel.nl
- www.cerebraal.nl
- www.cva-vereniging.nl
- www.afasie.nl
- www.samenvoornah.nl
- www.nahzorg.nl
- www.nah-stichting.nl
- www.oudersnahkinderen.nl